

Ομιλία, ημερομηνίας 17/9/2019

Η κρίση των πολιτικών θεσμών

Είμαι βαθύτατα συγκινημένος για την τιμή που μου γίνεται σήμερα από το Κυπριακό Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων του Πανεπιστημίου Λευκωσίας και για τα όσα λέχθηκαν για το πρόσωπό μου. Ομολογώ πως δεν ανέμενα αυτή την τιμή. Δεν υπήρξα μια προβεβλημένη και «τρανταχτή» προσωπικότητα, που να περιφέρεται στους τηλεοπτικούς σταθμούς ως έγκριτος νομικός ή πολιτικός αναλυτής, ώστε να πληρώ τα κριτήρια, που, κατά κανόνα, ισχύουν για τέτοιες διακρίσεις. Επίσης, διάφοροι λόγοι, δεν μου επέτρεψα να προσφέρω όσα μπορούσα. Εξ' ου και οι παραιτήσεις μου από ορισμένα αξιώματα που μου ανατέθηκαν. Πίστευα και εξακολουθώ να πιστεύω ότι τα αξιώματα είναι επάλξεις για προσφορά και όχι καρέκλες για βόλεμα. Έτσι, αγαπητέ μου κε Θεοφάνους, το Κέντρο σας έχει, επί του προκειμένου, πρωτοτυπήσει. Σας ευχαριστώ θερμά γι' αυτήν την πρωτοτυπία σας.

Θα ασχοληθώ, τώρα, με το θέμα της ομιλίας μου, που είναι «Η κρίση των πολιτικών θεσμών». Ζητώ, εκ των προτέρων, τη συγγνώμη αυτών που, κατά τον ένα ή τον άλλο λόγο, θα ενοχλήσουν τα λεγόμενά μου. Πρόθεσή μου δεν είναι να κάνω τον από καθέδρας κριτή, αλλά να συμβάλω, με τις μικρές μου δυνάμεις, στην προσπάθεια για διόρθωση των κακώς εχόντων. Δεν τρέφω αυταπάτες. Για να γυρίσει ο Ήλιος, θέλει δουλειά πολλή. Όμως, δεν μου διαφεύγει ότι κάποτε, το 400 περίπου π.Χ., κραυγές μερικών χηνών, έσωσαν το Καπιτώλιο από τους Γαλάτες.

Υπάρχει, όπως εύστοχα αναλύθηκε, κρίση θεσμών και αξιών σ' αυτό τον τόπο. Από τους θεσμούς, αυτοί που πάσχουν περισσότερο είναι οι πολιτικοί. Αυτή η κρίση, χρονολογείται από τα πρώτα χρόνια της ζωής της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ολόκληρος ο κρατικός μηχανισμός στελεχώθηκε - και όταν το κράτος ήταν ακόμη δικοινοτικό - από άτομα κατά το πλείστο ανεπαρκή, που είχαν μόνο την ιδιότητα του «αγωνιστή». Μερικοί, που πήραν και ηγετικές θέσεις, ήταν αγράμματοι και άξεστοι. Άλλοι ήταν νεαροί και άπειροι δικηγόροι. Υπήρχαν και οι γόνοι του παλαιού κατεστημένου, το οποίο επέδειξε καταπληκτικές ικανότητες προσαρμογής στη νέα κατάσταση πραγμάτων. Υπήρξαμε, τότε, μάρτυρες ενός ευρείας έκτασης «βολέματος» των ημετέρων. Δεν είχε σημασία πόσα ξέρεις, αλλά ποιον ξέρεις.

Η κρίση στους πολιτικούς θεσμούς έφερε και αυτό που ονομάζω κρίση πολίτη. Κρίση υπεύθυνων πολιτών με αίσθηση υποχρεώσεων και δικαιωμάτων.

Δυστυχώς, το πορτρέτο του μέσου Κύπριου προκαλεί αισθήματα απογοήτευσης και απαισιοδοξίας. Αδιαφορία και απάθεια για θέματα που αφορούν την ίδια την

εθνική του επιβίωσή. Εξασθενημένη ευαισθησία και σε θέματα που αφορούν τη διαφθορά, την παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των αρχών της χρηστής διοίκησης. Γι' αυτό, και ο απόηχος από τα σκάνδαλα δεν διαρκεί πολύ.

Η κρίση είναι έκδηλη στην καθημερινή ζωή μας, όπου ο άκρατος ατομικισμός, η έλλειψη δημόσιου πνεύματος και η αδιαφορία για τα όσα τεκταίνονται γύρω μας, είναι τα κύρια χαρακτηριστικά της γνωρίσματα.

Μας προκαλούν θλίψη και συγκλονισμό τραγικά γεγονότα που λαμβάνουν χώρα, όπως είναι η πρόσφατη περίπτωση του τραγικού τέλους του δεκαπεντάχρονου Στυλιανού. Όμως, το δράμα αυτού του άτυχου αγοριού εκτυλισσόταν, για καιρό, μπροστά στα μάτια μας και εμείς σφυρίζαμε αδιάφορα.

Μια παρόμοια συμπεριφορά παρατηρείτο και σε δυο αρχαίες ελληνικές πόλεις: Στα Άβδηρα, που ήταν χτισμένη στις όχθες του Νέστου και στη Σύβαρη της Κάτω Ιταλίας. Από τον τρόπο ζωής των κατοίκων αυτών των πόλεων, προήλθαν οι χαρακτηρισμοί «αβδηριτισμός» και «συβαριτισμός». Ο πρώτος, σημαίνει ματαιοδοξία και επιδειξιμανία και ο δεύτερος, μαλθακότητα, τρυφηλότητα, πολυτελή και ανέμελο τρόπο ζωής.

Οι σκεπτόμενοι ενεργοί πολίτες, οι άνθρωποι που συνειδητοποιούν τα δικαιώματά τους και τις υποχρεώσεις τους ως πολιτών, εξακολουθούν να αποτελούν μειοψηφία. Όμως, θα πρέπει να ομολογήσω ότι ο αριθμός των ενεργών πολιτών αυξάνεται τα τελευταία χρόνια. Εδώ, οφείλω να σημειώσω τη σωστή λειτουργία των διαφόρων ελεγκτικών Αρχών, καθώς και τη θετική συνεισφορά των κρατικών και ιδιωτικών Πανεπιστημίων.

Στη διαμόρφωση του σημερινού πορτρέτου του κύριου πολίτη συνέβαλαν πολλοί παράγοντες

Πρώτιστα, το σαθρό πολιτικό σύστημα, το οποίο επέφερε την απαξίωση των πολιτών προς τους πολιτικούς, αλλά και την ίδια την πολιτική ως αξία, όπως θα αναφερθώ πιο κάτω. Στο σημείο αυτό, θέλω να τονίσω ότι με τα όσα αναφέρω πιο κάτω, δεν ισοπεδώνω όλους τους πολιτικούς, πρώην και νυν, του τόπου, ούτε και μηδενίζω την προσφορά όλων. Υπάρχουν οι τιμητικές εξαιρέσεις. Όμως, το να αρνούμεθα τη σαθρότητα του πολιτικού συστήματος, συνιστά στρουθοκαμηλισμό.

Το πολιτικό σύστημα άφησε να καλλιεργηθεί και η κουλτούρα της ατιμωρησίας. Όταν οι νόμοι δεν εφαρμόζονται ποτέ ή μόνον επιλεκτικά, τότε οι νόμοι είναι όπως ο ιστός της αράχνης, που συγκρατεί μόνο τα αδύνατα έντομα, ενώ τα ισχυρά τον θραύουν, για να θυμηθούμε τον περίφημο διάλογο του Αναχάρσεως με τον Σόλωνα, που αναφέρεται στο βιβλίο του Πλουτάρχου, Βίοι Παράλληλοι, Σόλων, 5.

Σύμπτωμα αυτής της «κουλτούρας» ήταν η απάθεια των πολιτών. Η διαφθορά αντιμετωπιζόταν σαν κάτι σχεδόν φυσιολογικό, ή τουλάχιστον ανεκτό. Μερικοί τη θεωρούσαν και «καπατσοσύνη». Δεν λειτουργούσε ο μηχανισμός της κοινωνικής απαξίας και περιφρόνησης. Στην κοινωνία είχε εδραιωθεί η πεποίθηση ότι όλα μπορούν να συμβούν, όλα είναι θεμιτά, αρκεί να μη σε πιάσουν.

Τέλος, το πολιτικό σύστημα δεν προνόησε για μια σωστή παιδεία των πολιτών. Με τη λέξη παιδεία, δεν εννοώ μόνο τα γνωσιακά εφόδια που παρέχει η σχολική εκπαίδευση. Αναφέρομαι σε μια γενικότερη παιδεία που παρέχουν, αρχικά, τα σχολεία, και, στη συνέχεια, η ίδια η πολιτεία. Βασικό έργο της πολιτείας είναι να μορφώνει πολίτες υπεύθυνους, σκεπτόμενους, καλλιεργημένους, κοινωνικά ευαίσθητους, πολίτες που να αποδέχονται τη διαφορετικότητα, πολίτες με ιδανικά, αρχές και αξίες, πολίτες που αγαπούν την πατρίδα τους. Πολίτες που εμφορούνται από υγιή πατριωτισμό ο οποίος εκδηλώνεται με πράξεις, που θέτουν το γενικό συμφέρον πάνω από το ατομικό. Που δεν σπεύδουν στα δικαστήρια γιατί μειώθηκαν οι παχυλοί μισθοί και συντάξεις τους, ενώ ο διπλανός τους σιτίζεται από τα κοινωνικά παντοπωλεία και δεν έχει στέγη να κοιμηθεί τη νύχτα.

Με την κρίση των θεσμών, συμπορεύεται και η τρώση των αξιών.

Η αξιοκρατία, όπως και άλλες εύηχες έννοιες, έχει στρεβλωθεί και παραποιηθεί από την πρακτική της πολιτικής διγλωσσίας. Την αξιοκρατία πολλοί την ευαγγελίζονται, αλλά ελάχιστοι τη σέβονται. Η αξιοκρατία, ως έννοια, είναι απλή. Σημαίνει την επιλογή και ανάδειξη αυτών που διαθέτουν την περισσότερη αξία και ικανότητα για να καταλάβουν ένα αξίωμα ή μια θέση.

Η αξιοκρατία είναι έκφανση της αρχής της ισότητας των πολιτών. Η αρχή αυτή επιβάλλει την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών στον κάθε πολίτη για διεκδίκηση θέσης ή αξιώματος στην πολιτεία. Το δικαίωμα πρόσβασης στις δημόσιες λειτουργίες είναι στενά συνυφασμένο με την ιδιότητα του πολίτη.

Η αξιοκρατία πλήττεται στον τόπο μας, διαχρονικά, από την ευνοιοκρατία, με τις διάφορες μορφές της, και η οποία οδηγεί στην ανικανοκρατία και τη μετριοκρατία.

Δεν είναι υπερβολή αν ισχυριστούμε ότι η παρατηρούμενη ανεπάρκεια στη δημόσια διοίκηση οφείλεται σε μεγάλο βαθμό και στην αναξιοκρατική της στελέχωση. Τα μεγάλα και χρόνια προβλήματα της δημόσιας διοίκησης, τα είχα επισημάνει από τις πρώτες Ετήσιες Εκθέσεις, που υπέβαλλα στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ως Επίτροπος Διοικήσεως. Από τη διερεύνηση μεγάλου αριθμού παραπόνων, πρόβαλλε η εικόνα μιας αργοκίνητης, αναποτελεσματικής και, όχι σε λίγες περιπτώσεις, διεφθαρμένης μηχανής, ανίκανης να ανταποκριθεί στις προκλήσεις των καιρών.

Μια από τις χειρότερες μορφές ευνοιοκρατίας είναι η κομματοκρατία, που είναι το θεμέλιο του πελατειακού κράτους που βιώνουμε. Τα συμβούλια των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου συγκροτούνται από εκπροσώπους κομμάτων, άσχετους, κατά το πλείστον, με το αντικείμενο της εργασίας που τάχθηκαν να επιτελέσουν. Επιχειρήθηκε, μάλιστα, αυτή η νοσηρή κατάσταση να θεσμοθετηθεί με τη ψήφιση του Νόμου 149 του 1988 που πρόβλεπε για την εκπροσώπηση των πολιτικών κομμάτων στα διοικητικά συμβούλια των αναφερόμενων σ' αυτόν νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου. Ευτυχώς, ο Νόμος αυτός κρίθηκε το 1991 ως αντισυνταγματικός.

Η ευνοιοκρατία εκδηλώνεται βασικά με το ρουσφέτι. Το ρουσφέτι όλοι το αναθεματίζουν αλλ' ελάχιστοι το αποφεύγουν γιατί, όπως επανειλημμένα έχω γράψει και πει, αυτό αποτελεί, στην Κύπρο, μια καθιερωμένη μέθοδο διεξαγωγής του πολιτικού παιχνιδιού, το οποίο βασίζεται στις πελατειακές σχέσεις.

Κανονικά, η επικράτηση της αξιοκρατίας θα έπρεπε να είναι το κύριο μέλημα κάθε κυβέρνησης αφού η στράτευση των αξιών θα ενισχύσει την παραγωγικότητα της κρατικής μηχανής και έτσι θα συντελέσει στην επιτυχία του έργου της κυβέρνησης, που είναι η επιτυχής διακυβέρνηση του τόπου. Όμως, τα στελέχη των εκάστοτε κυβερνήσεων που εφαρμόζουν στην πράξη αυτήν την αρχή, είναι ελάχιστες τιμητικές μονάδες.

Δυστυχώς, το ρουσφέτι δεν εξαλείφεται εύκολα. Απαιτείται μια πολυχρόνια διεργασία και διαρκής παιδεία των πολιτών για να καλλιεργηθούν νέες νοοτροπίες και συμπεριφορές.

Το ρουσφέτι δεν πατάσσεται με νομοθετικά μέτρα. Το 2001 ψηφίστηκε ο Νόμος 27(Ι)/2001, με τον οποίο τροποποιήθηκε ο Ποινικός Κώδικας και θεσπίστηκε το άρθρο 105 Α, που «ποινικοποιεί» το ρουσφέτι. Δεν είναι λίγοι αυτοί που έσπευσαν να πανηγυρίσουν και το τέλος της εποχής του ρουσφετιού, με την ποινικοποίησή του.

Σε ένα άρθρο μου, τότε, παρατήρησα ότι αποτελεί, το λιγότερο, αφέλεια, αν όχι ευτελή λαϊκισμό, μια τέτοια προσέγγιση και διατύπωση την αμφιβολία μου αν θα υπάρξει, έστω και μια γνήσια υπόθεση, που θα προσαχθεί στο δικαστήριο.

Εκφράζοντας αυτές τις επιφυλάξεις και προβληματισμούς, δεν αμφισβήτησα, με οποιοδήποτε τρόπο, την αναγκαιότητα της θέσπισης αυτού του Νόμου. Εκείνο που αμφισβήτησα είναι τις πιθανότητες να αποδειχθεί ο Νόμος, από μόνος του, αποτελεσματικός.

Έκτοτε, παρουσιάστηκε μόνο μια περίπτωση. Καταδικάστηκαν σε φυλάκιση με αναστολή, δυο δημόσιοι υπάλληλοι που υπηρετούσαν στο Υπουργείο Γεωργίας και εκτελούσαν, προφανώς, εντολές άνωθεν. Ένας από αυτούς, υπηρετούσε ως υπεύθυνος του Γραφείου του Υπουργού. Το Δικαστήριο, στην απόφασή του,

άφησε αιχμές γιατί δεν περιλήφθηκε στο κατηγορητήριο και ο τότε Υπουργός Γεωργίας.

Επίσης, δεν αμφισβητώ τη χρησιμότητα της θεσμοθέτησης μέτρων που αποβλέπουν στη καθιέρωση αντικειμενικών και μετρήσιμων κριτηρίων για τις προσλήψεις, προαγωγές και μεταθέσεις υπαλλήλων του δημόσιου τομέα. Ούτε και αμφισβητώ την καθιέρωση διαφανών διαδικασιών κατά την κατακύρωση προσφορών και την εξέταση αιτήσεων.

Όπως έχω αναφέρει, η κρίση των πολιτικών θεσμών, επέφερε και την απαξίωση των πολιτών προς τους πολιτικούς.

Η απαξίωση στρέφεται πρώτιστα προς τα κόμματα. Είναι αφάνταστα δύσκολο να δεχθούμε, ότι τα κυπριακά κόμματα μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες της κοινωνίας και του κράτους. Και δεν αναφέρομαι στα πολιτικές ομάδες που σχηματίζουν κατά καιρούς οι διάφοροι πολιτικάντηδες. Αναφέρομαι στα κόμματα που διατηρήθηκαν μέσα στον χρόνο.

Την οργάνωση και λειτουργία των κομμάτων την χαρακτηρίζουν η αδιαφάνεια και η εσωστρέφεια. Το στελεχικό τους δυναμικό παράγεται και ανακυκλώνεται μέσα στις γνωστές κομματικές θερμοκοιτίδες. Υπάρχουν, βέβαια, και οι εξαιρέσεις. Οι εξαιρέσεις αυτές υπάρχουν για να επιβεβαιώσουν τον κανόνα.

Πέραν τούτο, η εσωστρέφεια ευνοεί και τον «νεποτισμό» για τη στελέχωση των κομμάτων, όταν υπάρχουν τα δεδομένα. Τότε, κριτήριο της επιλογής είναι η οικογενειακή καταγωγή ή η συγγένεια με πρόσωπα που διετέλεσαν ηγέτες ή στελέχη τους. Έτσι, βλέπουμε τα νεαρά βλαστάρια των πολιτικών να εκτοξεύονται στα ύψη της πολιτικής πυραμίδας, μόλις κάνουν τα πρώτα τους πολιτικά βήματα.

Αν μελετήσουμε την ιστορία των κυπριακών πολιτικών κομμάτων θα βρούμε ετερόκλητες πολιτικές συμμαχίες, που συνομολογούνται με προφανή στόχο την κατάληψη της εξουσίας και το διαμοιρασμό των λαφύρων της.

Οι ετερόκλητες αυτές συμμαχίες διαλύονταν στα εξών σενατέθησαν, συνήθως λίγους μήνες πριν τη λήξη της θητείας του Προέδρου που ανέδειξαν, με τους αποχωρούντας εταίρους να μεταβάλλονται σε σκληρούς επικριτές εκείνων, τους οποίους στήριξαν για να εκλεγούν. Ο χρόνος, που έχω στη διάθεσή μου, δεν μου επιτρέπει να αναφερθώ σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, μερικές από τις οποίες μπορούν να χαρακτηριστούν και ως εξωφρενικές.

Στην κυπριακή πολιτική ιστορία παρελαύνουν και αρκετοί πολιτικοί διάττοντες αστέρες. Μερικοί ξεχώρισαν για την πολιτική τους μικρόνοια, αλλά και για την καπατσοσύνη τους στην απόκτηση βρώμικου πολιτικού χρήματος.

Με βάση το πιο πάνω σκηνικό, μια μεγάλη μερίδα πολιτών και, κυρίως, των νέων μας, απέχει από τη κομματική ζωή του τόπου, απαξιώνει τους πολιτικούς, αλλά και την ίδια την πολιτική. Το πρόβλημα έχει τεράστιες διαστάσεις, γιατί, ενώ τους πολιτικούς μπορούμε να τους αλλάξουμε, η πολιτική, ως αξία του δημοκρατικού πολιτεύματος, είναι αναντικατάστατη.

Η πολιτική είναι αναγκαία εφόσον η ύπαρξη κράτους είναι αναγκαία. Η κρατική εξουσία προϋποθέτει κάποιον φορέα και η πολιτική δεν είναι παρά το σύνολο των ενεργειών που συνδέονται με την ανάδειξη του φορέα της κρατικής εξουσίας.

Στις τελευταίες δεκαετίες η πολιτική έχει «εμπορευματοποιηθεί» και κατευθύνεται από τους κανόνες της αγοράς. Πολιτικά προγράμματα, πολιτικοί λόγοι και συνθήματα είναι δημιουργήματα επαγγελματιών, των επικοινωνιολόγων, που αναλαμβάνουν να «πουλήσουν» στον κόσμο, για λογαριασμό των πολιτικών και των κομμάτων, μια εξιδανικευμένη «εικόνα».

Ισχύουν, επίσης, και οι κανόνες της «τηλεοπτικής δημοκρατίας». Οι σχέσεις εξάρτησης πολιτικής και ΜΜΕ πήραν διαστάσεις απίστευτες. Οι πολιτικοί χρησιμοποιούν τα ΜΜΕ και χρησιμοποιούνται από αυτά. Η «τηλεοπτική δημοκρατία» έχει δημιουργήσει ένα είδος «προβεβλημένων» πολιτικών των οποίων η διασημότητα δεν οφείλεται στην κοινοβουλευτική ή, γενικά, την πολιτική ή δημόσια τους δραστηριότητα και προσφορά, αλλά στη συχνή τηλεοπτική τους προβολή.

Αυτή η πολιτική κουλτούρα συνιστά φοβερή απειλή για την ίδια την πολιτική και γενικά τη δημοκρατία.

Όμως, όπως έχω αναφέρει, η ύπαρξη των πολιτικών και των κομμάτων και, γενικά, της πολιτικής είναι αναγκαία. Γι' αυτό και οι πολίτες έχουν υποχρέωση να προστατεύσουν την πολιτική ως αξία από νοθεύσεις, όπως αυτές που περιγράφω πιο πάνω, επιστρατεύοντας την κριτική τους ικανότητα για να επιλέγονται οι καλύτεροι.

Η δημοκρατία για να λειτουργεί σωστά απαιτεί την ύπαρξη ενεργών πολιτών.

Στο δημοκρατικό πολίτευμα ο πολίτης έχει σοβαρές ευθύνες να εκπληρώσει. Για όσους αποποιούνται των ευθυνών τους ισχύει αυτό που έγραψε ο Θουκυδίδης στον Επιτάφιο του Περικλέους: «.... τον τε μηδέν τώνδε μετέχοντα (των πολιτικών) ουκ απράγμονα αλλ' αχρείον νομίζομεν». (Θουκυδίδου Ιστορία, Β', 40). Σύμφωνα με μετάφραση του Ελευθερίου Βενιζέλου, «.... εκείνον που δεν μετέχει εις αυτά (τα πολιτικά πράγματα) θεωρούμεν όχι φιλήσυχον αλλ' άχρηστον πολίτην».

Η κρίση των θεσμών και των αξιών ενόησε τη διόγκωση του λαϊκισμού, στον οποίο προσφεύγουν οι πολιτικοί. Ο λαϊκισμός δεν έχει πολιτική ταυτότητα. Μπορεί να είναι δεξιός, αριστερός, κεντρώος, οικολογικός, νεοφασιστικός κτλ.

Χειρίστη μορφή λαϊκισμού είναι η πατριδοκαπηλία. Στον τόπο μας, το επάγγελμα του πατριώτη αποδείχθηκε πολύ προσοδοφόρο. Υπάρχει, προς τούτο, το πρόσφορο έδαφος, που καλλιέργησαν η πικρία και η απελπισία του λαού μας από την εθνική τραγωδία του 1974. Γι' αυτούς, που μετέρχονται ως επάγγελμα τον πατριωτισμό, ισχύουν αυτά που είπε το 1775 ο Samuel Johnson: «Ο πατριωτισμός είναι το τελευταίο καταφύγιο του παλιανθρώπου, του απατεώνα», με ελεύθερη μετάφραση. Αλλά και τα όσα έγραψε ο Γεώργιος Σουρής, σατυρικός ποιητής και εκδότης της εφημερίδας «Ρωμικός», που πέθανε πριν ακριβώς 100 χρόνια: «έχουν μονίμως ως επάγγελμα την σωτηρία της πατρίδος. Δι ο, και αποφεύγουν επιμελώς να την σώσουν. Μετά την σωτηρίαν, δεν θα έχουν επάγγελμα».

Υπάρχουν, όμως, και αυτοί που ενσπείρουν τη ψευδαίσθηση ότι, με τις διακοινοτικές συνομιλίες και, με βάση τα όσα έχουν μέχρι σήμερα συμφωνηθεί, θα επανενωθεί και απελευθερωθεί η πατρίδα μας.

Ας γίνει, επι τέλους, κατανοητό ότι το Κυπριακό δεν θα το λύσουν – γιατί δεν μπορούν να το λύσουν – ο Πρόεδρος Αναστασιάδης και ο περιθωριοποιημένος και υπό αποδόμηση Ακιντζί. Ας το αντιληφθούν τούτο και οι κύριοι με τα ηχηρά ονόματα, που συγκρότησαν, τελευταία, την πλατφόρμα «Απόφαση Ειρήνης». Γιατί, το Κυπριακό δεν είναι δικοινοτική διαφορά. Γι αυτό και οι ατέρμονες διακοινοτικές συνομιλίες, που διεξάγονται εδώ και 42 χρόνια, απέβησαν άκαρπες. Το Κυπριακό είναι πρόβλημα, που ανάγεται στους τουρκικούς επεκτατικούς σχεδιασμούς, και οι οποίοι χαράχθηκαν πριν από 63 χρόνια. Για την επίτευξη αυτών των σχεδιασμών, έγινε η τουρκική εισβολή του 1974 και η αλλοίωση του δημογραφικού χαρακτήρα των κατεχομένων που επακολούθησε.

Στις πρόσφατες συνομιλίες με την απεσταλμένη του ΟΗΕ κα Λουτ, η Τουρκία δεν απέβλεπε στη συνομολόγηση όρων αναφοράς, αλλά όρων παράδοσης.

Το Κυπριακό, θα λυθεί μόνο όταν η Τουρκία αναγκαστεί - για να εξυπηρετήσει πιο ζωτικά της συμφέροντα - να εγκαταλείψει αυτούς τους σχεδιασμούς της, για κατάληψη της Κύπρου.

Δεν νομίζω να υπάρχει κανείς που να μην θέλει την ειρήνη και τις αρμονικές σχέσεις τόσο με τους Τουρκοκυπρίους όσο και με την Τουρκία. Να γίνει η Κύπρος η γέφυρα που θα συνενώσει φιλικά τον Ελληνικό και τον Τουρκικό λαό. Είμαστε καταδικασμένοι από τη Γεωγραφία να επιδιώξουμε τούτο. Όμως, άλλο η πραγματική ειρήνη, που θα διασφαλίζει την εθνική επιβίωση του κυπριακού ελληνισμού, σε ένα κράτος σύγχρονο και δημοκρατικό και άλλο η παράδοση που θα μας ξαναμετατρέψει σε ραγιάδες.

Η συστηματική και κατά συρροή επέμβαση της Βουλής στις εξουσίες και αρμοδιότητες των άλλων συντεταγμένων εξουσιών και αρχών, έχει ως γενεσιουργό αιτία τον λαϊκισμό. Ο μελετητής του κυπριακού Συνταγματικού Δικαίου θα βρει μια πλουσιότατη νομολογία στο θέμα της αρχής της διάκρισης των εξουσιών, μιας από τις πιο θεμελιώδεις αρχές του πολιτεύματός μας, που κατά κόρο παραβιάζει η Βουλή, θεσπίζοντας αντισυνταγματικούς νόμους.

Πριν από μερικά χρόνια, η Επιτροπή Θεσμών αποφάσισε να διερευνήσει το μεγάλο οικονομικό έγκλημα. Ανάλαβε ρόλο ντετέκτιβ, δικαστή και εισαγγελέα χωρίς να διαθέτει ούτε τις κατάλληλες υπηρεσίες, ούτε τις απαραίτητες γνώσεις, αλλά ούτε και το τεκμήριο της αντικειμενικότητας.

Δεν ήταν δική της δουλειά η διερεύνηση τέτοιου θέματος. Ο Γενικός Εισαγγελέας την έχει, άλλωστε, προειδοποιήσει ότι η ενασχόλησή της με τέτοια θέματα είναι δυνατόν να προκαλέσει ζημιά στο ανακριτικό έργο και στην προσαγωγή των πραγματικών ενόχων στη δικαιοσύνη. Τελικά, αυτό που πέτυχε, με την ερασιτεχνική και λαϊκίστική συμπεριφορά της, ήταν να δημιουργήσει σύγχυση μέσα στους πολίτες.

Από χρόνια έπρεπε να είχαν καταλήξει σε ένα ορθό - και μέσα στα συνταγματικά όρια - πλαίσιο, που θα προστατεύει μεν τις ευάλωτες ομάδες, αλλά όχι τους στρατηγικούς κακοπληρωτές. Πνίγηκαν, όμως, οι προσπάθειες στο λαϊκισμό.

Λαϊκίστικα είναι και τα ελατήρια που, ενίοτε, ωθούν τους πολιτικούς μας να ασχολούνται με ασήμαντα θέματα και να καβγαδίζουν, όπως κάποτε οι Αβδηρίτες, «περί όνου σκιάς». Άσχετα, αν ο τόπος ταλανίζεται από πελώρια προβλήματα. Αρκεί, αυτά τα θέματα να προσφέρονται για αύξηση της κομματικής πελατείας.

Με τα μεγάλα θέματα της διαφθοράς και της διαπλοκής, θα ασχοληθώ μόνο επιφανειακά, γιατί τα όσα είπε ο αξιότιμος Γενικός Εισαγγελέας με καλύπτουν πλήρως.

Πολλά πρέπει να γίνουν για να περιοριστεί η διαφθορά. Να εξαλειφθεί, είναι αδύνατο. Δεν θα επεκταθώ, γιατί η πτυχή αυτή έχει καλυφθεί. Θα πω μόνο τούτο:

Οποιαδήποτε μέτρα και αν ληφθούν, δεν θα είναι αρκετά. Χρειάζονται και οι κατάλληλοι άνθρωποι στα πολιτειακά αξιώματα και, γενικά, στον κρατικό μηχανισμό. Και τα πιο αξιόλογα νομοθετήματα αχρηστεύονται και εξευτελίζονται στα χέρια ακατάλληλων ανθρώπων.

Για την αντιμετώπιση της μάστιγας αυτής, δεν προσφέρεται το περιβόητο «πόθεν έσχες». Μάλιστα, μπορεί ένας να ισχυριστεί ότι ένα τέτοιο μέτρο μπορεί να αποτελέσει και «άλλοθι» για όσους «έσχον» από επιλήψιμο «πόθεν». Δεν χρειάζονται ιδιαίτερες νομικές ή λογιστικές γνώσεις για να φανεί πόσο εύκολο είναι να αποκρυβεί το «έσχες» που είναι προϊόν αδιαφανών και κολάσιμων «συναλλαγών».

Νότα αισιοδοξίας σε όλον αυτό τον κυκεώνα της διαφθοράς, αποτελεί το γεγονός ότι σήμερα υπηρετεί στο αξίωμα του Γενικού Εισαγγελέα ένα άτομο με ήθος και άρτια κατάρτιση, και που έχει, ήδη, αποδείξει στην πράξη την ικανότητα και εντιμότητά του, αλλά και την αποφασιστικότητά του να διώξει το έγκλημα, οποιοσδήποτε και αν είναι ο δράστης του. Έτσι, είδαμε μεταξύ των ενοίκων των Κεντρικών Φυλακών και «λαμόγια του λευκού κολλάρου».

Ο κ. Κληρίδης ασκεί τα καθήκοντά του αντικειμενικά και απροσωπώληπτα, ανθιστάμενος σε παρεμβάσεις και σε απόπειρες υπόσκαψης του έργου του από το πολιτικό, οικονομικό και μιντιακό κατεστημένο. Δεν άγεται και φέρεται από

τα ΜΜΕ, για να τους είναι αρεστός. Πρόσφατο παράδειγμα, η σωστή απόφασή του για τον Μητροπολίτη Μόρφου. Στη δημοκρατία, οι ανοητολογίες, δεν στοιχειοθετούν, από μόνες τους, ποινικό αδίκημα. Μπορούν να εκφράζονται ελεύθερα.

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει είναι τεράστιες και, για το λόγο αυτό, απαιτείται η κατανόηση και η συμπαράσταση των πολιτών και, κυρίως, των ΜΜΕ, όσων από αυτά δεν είναι διαπλεκόμενα. Δεν είναι εύκολο να αποκαλυφθούν με βεβαιότητα οι έντεχνες υπόγειες συναλλαγές ανάμεσα στους ενεχομένους.

Στον αγώνα του για πάταξη της διαφθοράς και, γενικά, του οικονομικού εγκλήματος, αντιμετώπισε προσκόμματα και από εκεί που δεν έπρεπε. Τη δικαστική εξουσία της οποίας οι δυσλειτουργίες είναι αρκετές.

Εκτός από τη ποιοτική ανεπάρκεια, που παρατηρείται σε αριθμό δικαστών – που δεν είναι τωρινό φαινόμενο – είναι και το φαινόμενο της έλλειψης της απαιτούμενης αντικειμενικής αμεροληψίας των δικαστών, που δεν φαίνεται να αντιμετωπίζεται επαρκώς, με βάση τις υποδείξεις της Greco.

Όταν εξασφαλίζουν, εξώδικα, αποζημίωση από την Τράπεζα Κύπρου, κάτοχοι αξιογράφων, που είναι οικείοι του Προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ενώ η εν λόγω τράπεζα δεν δέχεται καν να συζητήσει κάτι τέτοιο με άλλους κάτοχους αξιογράφων, τότε, η «γυναίκα του Καίσαρα», μπορεί να είναι τίμια - και τούτο δεν το αμφισβητώ - όμως, δεν φαίνεται να είναι τίμια!

Όμως, εκείνο που προκάλεσε την αγανάκτησή μου είναι αυτό που συνέβη στις 24 περασμένου Ιουλίου στην αίθουσα του Κακουργιοδικείου, με την, επιεικώς, επονείδιστη συμπεριφορά μεγαλοδικηγόρου προς τον Γενικό Εισαγγελέα.

Ο εν λόγω δικηγόρος είπε ότι ο Γενικός Εισαγγελέας «είναι αίσχος για τη δικαιοσύνη της Κύπρου και κατέστρεψε τα δικαστήρια». Ο Γενικός Εισαγγελέας αντέδρασε ζητώντας από το δικαστήριο να τον προστατεύσει. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου προτίμησε να διακόψει προσωρινά τη συνεδρία.

Όταν ξανάρχισε η διαδικασία, ο παρεκτραπείς δικηγόρος απολογήθηκε. Δεν γνωρίζουμε τι προηγήθηκε, για να καταλαγιάσει ο «βρασμός ψυχής» του δικηγόρου. Η απολογία του έγινε αποδεκτή από τον Γενικό Εισαγγελέα και το θέμα για τον Πρόεδρο του δικαστηρίου έληξε. Η ανοχή και η αδράνεια που επέδειξε ο τελευταίος, δεν συνιστά μόνο πλημμελή άσκηση των καθηκόντων του, αλλά είναι και μια ακόμη ένδειξη της κρίσης στο θεσμό της δικαιοσύνης. Πραγματικά, διερωτάται ο μέσος πολίτης: Πως θα ήταν η αντίδραση του δικαστηρίου αν παρόμοια συμπεριφορά επιδεικνυόταν από δικηγόρο μικρού ή

μέσου βεληνεκούς; Ασφαλώς, ο δικηγόρος αυτός δεν θα γλύτωνε από τον ιστό της αράχνης.

Ως κατακλείδα της ομιλίας μου, θα ήθελα να αναφέρω τα πιο κάτω:

Για να βγούμε από το τέλμα της κρίσης των θεσμών και των αξιών, ο δρόμος που προσφέρεται είναι αυτός που οδηγεί στον εκσυγχρονισμό του κράτους. Στον πολιτικό εκσυγχρονισμό. Στην εξάλειψη του πελατειακού κράτους και στην ανάδειξη πολιτικών με πολιτικό ήθος. Στην καθιέρωση ενός νέου πολιτικού λόγου, μεστού με επιχειρήματα και όχι με λαϊκίστικες ατάκες. Στον εκσυγχρονισμό της δυσλειτουργικής δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Σε μια μελετημένη και απαλλαγμένη από ταμπού εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Να πάψουν, επί τέλους οι μαθητές να χρησιμοποιούνται ως πειραματόζωα.

Αναγνωρίζω ότι ο δρόμος είναι μακρύς και δύσβατος. Η πορεία προς το τέρμα θα προσκρούσει στη ξύλινη και, συνάμα, εκβιαστική συνδικαλιστική γλώσσα. Θα προσκρούσει στα οργανωμένα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα και στις μικροπολιτικές σκοπιμότητες. Και στο φόβο του πολιτικού κόστους. Αυτό το περιβόητο πολιτικό κόστος καθηλώνει στο τέλμα και αφήνει άλυτα τα πιο βασανιστικά για την κυπριακή κοινωνία προβλήματα.

Όμως, δεν έχουμε άλλη επιλογή. Θα πρέπει να πορευθούμε αυτόν τον δρόμο.

Ευχαριστώ, για την προσοχή σας και την υπομονή σας.